

Цифрові трансформації в економіці: світовий досвід та можливості для України

Економічний розвиток неможливий без широкого впровадження та повного використання цифрових технологій, адже темпи цифрових інновацій зростають з кожним роком. Цифрова економіка з часом може змінювати сферу свого охоплення, але сама сутність її полягає в орієнтації на комп'ютерні технології, які могли б дозволити покращити продуктивність праці на підприємствах. Метою ж цифрової економіки є зростання гнучкості та пристосування до змін ринкових умов, що забезпечуватиме зростання конкурентоспроможності держави у світі цифрових технологій.

Прослідкувавши цей процес цифровізації, можна виділити як позитивні так і негативні наслідки цифровізації. Зокрема, до переваг відносять підвищення гнучкості виробництва шляхом динамічних змін виробничого процесу, нижчі ціни на товари, їх доступність та широку різноманітність, економію часу та людських ресурсів як робочої сили і водночас практично «нескінченність» товарів в електронному вигляді. Щодо негативних аспектів, – це автоматизація та роботизація виробництв.

В цілому, процес цифрової трансформації економіки базується на практичному досвіді, який сформульований у вигляді основних положень, обставин, вимог та практик, які є загально визначеними правилами та виступають фундаментом. Значимість цифрової економіки підтверджується щорічним зростанням сегменту у ВВП країн практично на 20%, в розвинених державах цей показник становить приблизно 7%.

Прикладом позитивних змін від переходу країни до нової економічної моделі проявляється у таких країнах, як: Швеція, Корея, Естонія, Ірландія та Ізраїль. Прямий результат переходу до електронної економіки становить 20% ВВП протягом п'яти років.

Зразком розвитку цифрової економіки на сьогодні є Великобританія – частка «цифри» у ВВП країни становить 12,4%, у той час як середній показник по країнах G20 становить 5,3%.

У Німеччині цифровізація промисловості визначена у 2013 р. «Програмою переходу до цифрової економіки». Головною її метою є створення виробництв винятково на цифровій основі для подолання можливих економічних криз ХХІ ст.

Яскравим прикладом розвитку цифрових технологій та їх вагомого впливу на економіку являються США, де вже зараз діють більше 9 тис. повністю автоматизованих виробництв, а на 10 тис. робочих місць у виробництві припадає 870 промислових роботів, у Японії – 400, в Південній Кореї – 270, в Китаї – 32. В Україні цей же показник не перевищує і три. За даними Європейської Комісії, цифрова економіка оцінюється у 2,3 трлн. євро в групі країн «Великої двадцятки» і складає близько 8% ВВП.

Інституційно-правове оформлення розвитку цифрової економіки в Україні розпочалося у 2013 році. КМУ видав розпорядження «Про схвалення стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні». У червні 2015 року Україна приєдналася до Декларації першого засідання міністрів «Східного партнерства ЄС» з питань цифрової економіки.

Наступним кроком стало розроблення концептуальних засад «Цифрового порядку денного України – 2020», який визначав ключові завдання, першочергові сфери, ініціативи та проекти «цифровізації» України на найближчі три роки. У 2017 році прийнято Закон України «Про електронні довірчі послуги».

У січні 2018 року Уряд схвалив Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердив план заходів щодо її реалізації. Головною метою документа стала реалізація ініціатив «Цифрового порядку денного України 2020» (цифрової стратегії) для усунення бар'єрів на шляху цифрової трансформації України у найбільш перспективних сферах.

Існує два сценарії розвитку цифрової економіки в Україні. Перший – це базовий сценарій, який передбачає інноваційне продовження тенденцій сприйняття інноваційної економіки. Другий – форсований сценарій, який передбачає усунення законодавчих, інституційних, фіскально-податкових, валютно-грошових бар'єрів, що перешкоджають розвитку інноваційної економіки, «цифровізації». Також, до основних напрямів розвитку цифрової економіки в Україні можна віднести як подолання цифрового розриву в суспільстві, так і цифровізацію реального сектора економіки.

Отже, цифрова економіка формує частку в структурі ВВП країни. Особливість розвитку цифрової економіки в Україні полягає у тому, що користувачі та бізнес значно випереджують державу та промисловість. На нашу думку, не варто вбачити у процесі цифровізації виробництва товарів і послуг лише технологічні переваги, адже є й негативні аспекти. При всій важливості цифровізації національного господарства варто не забувати, що головний вектор його розвитку – це соціалізація економіки, виконання нею, насамперед, соціальних функцій із забезпечення добробуту домашніх господарств і суспільства в цілому, через ефективне застосування цифрових, інформаційних технологій.